

MESTO NITRA

Materiál na rokovanie Mestského zastupiteľstva v Nitre

Predkladateľ:	Marek Hattas primátor mesta Nitra
Číslo materiálu:	681/2020
Názov materiálu:	Informatívna správa „Plán udržateľnej mobility pre mesto Nitra“ – strategický dokument
Spracovateľ:	Ing. Matúš Maruniak, dočasne poverený výkonom funkcie vedúceho odboru dopravy
Napísal:	Ing. Matúš Maruniak, dočasne poverený výkonom funkcie vedúceho odboru dopravy
Prizvať:	AFRY CZ s.r.o., Magistrů 1275/13, 140 00 Praha, Česká republika
Dátum rokovania MZ:	19. 11. 2020
Dátum vyhotovenia:	28. 10. 2020

Návrh na uznesenie:	<i>„na osobitnej strane“</i>
----------------------------	------------------------------

Podpis predkladateľa:	
------------------------------	--

Návrh na uznesenie

Mestské zastupiteľstvo v Nitre

prerokovalo

Informatívnu správu „Plán udržateľnej mobility pre mesto Nitra“ - strategický dokument

schvaľuje

konceptiu a strategické ciele „Plánu udržateľnej mobility pre mesto Nitra“

ukladá

odboru dopravy, hlavnému architektovi mesta Nitra v spolupráci s OŽP a OIVaR MsÚ v Nitre napĺňať koncepciu a strategické ciele stanovené strategickým dokumentom „Plánom udržateľnej mobility pre mesto Nitra“

T – trvale – 1 x ročne k 30.11.2021
K: MR

INFORMATÍVNA SPRÁVA „PLÁN UDRŽATEĽNEJ MOBILITY PRE MESTO NITRA“ – STRATEGICKÝ DOKUMENT

Plán mobility je strategickým dokumentom, ktorého cieľom je vytvoriť podmienky pre uspokojenie potrieb mobility ľudí aj podnikov v meste a jeho okolí a zároveň znížiť negatívne vplyvy dopravy na kvalitu života v meste. Cieľom tohto dokumentu je za pomoci občanov, mestských, regionálnych a štátnych orgánov hľadať a nájsť možnosti udržateľnej mestskej dopravnej obsluhy územia. Dokument stavia na už existujúcich aktivitách v plánovaní a rozvoji mesta a zároveň nastavuje nové pohľady a kritériá na riešenie mobility občanov.

Dôvodom zhotovenia tohto dokumentu je najmä potreba analyzovať stav a navrhnúť zodpovedajúci rozvoj dopravných systémov mesta Nitry v podrobnosti, v akej by to v rámci územného plánu nebolo možné a ktorá je pre územný plán mesta Nitry a nadväzujúcej dokumentácie potrebná.

Potreba tohto typu dokumentu vychádza z faktu, že vzhľadom na rozvoj miest a stále sa zvyšujúci počet obyvateľov žijúcich v mestách (vyše 70 % obyvateľov v Európe žije v mestách), bolo nutné pristúpiť k plánovaniu dopravy, mobility, novým spôsobom. Novovznikajúce stratégie mestskej mobility hľadajú kompromis, ktorý by umožnil ekonomický aj sociálny rozvoj miest, podporil rastúce nároky na kvalitu života jeho obyvateľov, ale zároveň minimalizoval negatívne dopady na životné prostredie. Plánovanie mestskej mobility nie je orientované iba na infraštruktúrne plánovanie, ale aj na zefektívnenie existujúcej infraštruktúry, ovplyvňovanie dopytu po doprave formou organizačných opatrení a kampaní a poskytovanie dopravy všetkým skupinám obyvateľov.

Cieľom plánovania mestskej mobility je vytvoriť spoľahlivý komplexný prepojený dopravný systém, naplňujúci potreby obyvateľov aj firiem, s čo najmenším negatívnym dopadom na životné prostredie mesta. Z tohto hľadiska sa Plán mobility zameriava nie na zákaz automobilovej dopravy ako celku, ale najmä na znižovanie počtu konvenčne poháňaných automobilov. Jeho cieľom nie je budovať tvrdé zákazy vjazdov pre individuálnu automobilovú dopravu, ale ponúknuť vhodnú a prijateľnú alternatívu v podobe verejnej dopravy, pešej alebo cyklistickej dopravy a ostatných trvalo udržateľných spôsobov mobility. Mestá sa tiež sústreďujú na komunikáciu a propagáciu verejnej dopravy, pešej dopravy a pôsobenie na občanov formou motivačných stimulov.

Do oblasti mestskej mobility sa neradí len individuálna automobilová doprava (IAD), ale aj verejná doprava (VOD). Cieľom je, aby v návrhových horizontoch podiel verejnej dopravy stále stúpal. Zvýšenie podielu verejnej dopravy je nutné podporiť celým radom opatrení, ktoré presvedčia obyvateľov a návštevníkov mesta pre zvolenie VOD ako prostriedku pre dopravu po meste aj mimo mesta.

Zníženie využívania IAD by nemalo byť dôsledkom zákazov a predpisov, ale malo by vychádzať zo slobodného rozhodnutia obyvateľov mesta využívať udržateľné druhy dopravy (verejná doprava, chôdza, cyklistická doprava), pretože ich atraktivita (ekonomická, časová aj zdravotná) bude pomocou realizovaných opatrení omnoho vyššia. Znižovanie IAD bude podporované napr. vhodnou parkovacou politikou alebo zvýhodnením MHD, cyklistickej a pešej dopravy.

Súčasťou mobility je aj doprava chôdzou a na bicykli, spolu s verejnou dopravou tvorí tzv. udržateľnú dopravu. Na podporu chôdze a cyklistickej dopravy je nevyhnutné vytvoriť prepojenú sieť trás, ktoré umožnia rýchly, ale predovšetkým bezpečný pohyb. V rámci plánovania udržateľnej mestskej mobility je kladený dôraz na previazanosť medzi jednotlivými druhmi dopravy – medzi verejnou dopravou, IAD, cyklistickou a pešou (záchytné parkoviská, bike a car sharing systémy, B + R, B + G a pod.). Je nevyhnutné riešiť aj statickú dopravu – parkovanie a odstavovanie vozidiel. Previazanosť systému statickej dopravy na ostatné dopravné módy je zrejmá a je jednou z hlavných tém riešenia mestskej mobility.

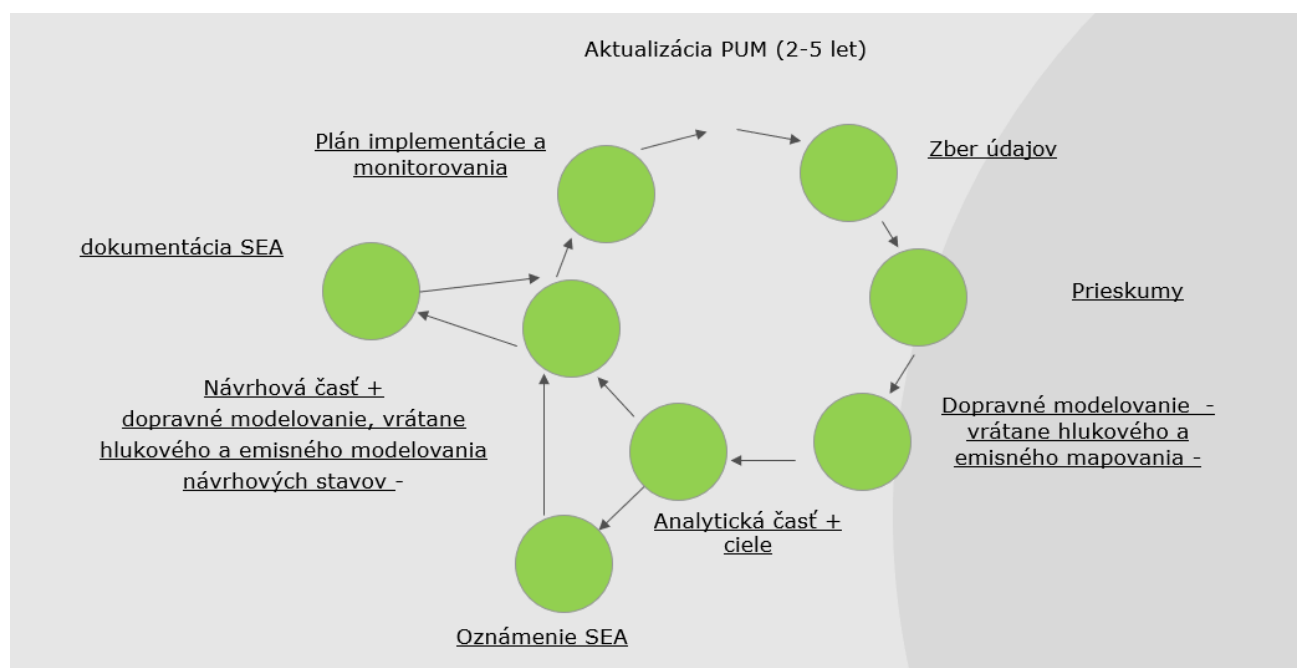
Dôležitá je aj otázka mestskej logistiky (city logistiky), ktorá sa zaoberá dopravnou obsluhou mesta, predovšetkým zásobovania, a to najmä v centrách väčších miest. V rámci city logistiky sa odporúča využívať vozidlá s alternatívnym pohonom a predovšetkým vyvarovať sa vjazdu ťažkých nákladných automobilov do zastavanej časti mesta, prípadne regulácia vjazdu nákladných automobilov do rôznych mestských častí. Riešením pre riadenie mestskej logistiky môžu byť tiež návrhy na spoplatnenie komunikácií a infraštruktúry, zásobovanie v mimošpičkových hodinách (napr. nočných), použitie telematických technológií či optimalizácie zásobovania vozidiel.

Spracovaný Plán mobility je koncepčnou štúdiou všetkých subsystémov dopravy v meste Nitra s odporúčaním do časti Nitrianskeho kraja, ktorá je zdrojom a cieľom významného podielu ciest realizujúcich sa čiastočne aj na území mesta Nitra. Plán mobility sa stane jedným zo strategických dokumentov, ktorý bude možné využiť na účely územného plánu a súčasne bude podkladom pre plánovanie dopravnej obslužnosti na území mesta.

Plán udržateľnej mestskej mobility je vypracovaný v súlade s metodickými pokynmi k tvorbe plánov udržateľnej mobility (MDVRR SK, 2015).

Dokument sa skladá zo štyroch častí – zberu dát, analytickej, návrhovej časti a Plán implementácie a monitorovania.

Proces plánovania PUM

Hlavnou náplňou Zberu dát boli prieskumy individuálnej a hromadnej dopravy. Získané údaje boli vyhodnotené v analytickej časti a na základe týchto výsledkov sú súčasťou návrhovej časti dokumentácie opatrení na zvýšenie podielu udržateľných druhov dopravy na deľbe prepravnej práce.

Na záver analytickej časti bola stanovená vízia rozvoja mestskej mobility a boli stanovené strategické ciele rozvoja, ktoré boli prezentované na zastupiteľstve Mesta Nitra dňa 05. 09. 2019.

V návrhovej časti sú pre jednotlivé segmenty dopravy a pre celý dopravný systém navrhnuté opatrenia, ktoré naplňujú schválenú víziu, jej oblasti zmien a strategické ciele. Opatrenia prispievajú k zlepšeniu životného prostredia v meste a k zvýšeniu bezpečnosti a plynulosti pre všetky druhy mestskej dopravy.

Návrhovú časť dopĺňujú prílohy, ktoré však nie sú súčasťou koncepcie rozvoja udržateľnej mobility. Tieto prílohy budú predmetom pravidelných aktualizácií podľa skutočného vývoja rozvoja dopravnej infraštruktúry a vývoja mobilného správanía obyvateľov. Jednou z týchto príloh návrhovej časti sú zásobníky projektov. Je to „zásobník tvrdých projektov“ – investičné zámery, ktoré sú v meste a jeho bezprostrednom okolí pripravované a ktorých účelnosť je v rámci projektu mobility preverená. Ďalej je to „zásobník mäkkých projektov“, ktorý má za cieľ presvedčiť obyvateľov a návštevníkov mesta o vhodnosti využívania udržateľných druhov dopravy a tiež zvýšiť bezpečnosť prevádzky.

Projekty navrhnuté v týchto zásobníkoch sú pripravené v súlade s koncepciou Plánu mobility, no vzhľadom na to, že musia reagovať na zmeny podmienok (v území či právnom rámci), nie sú teda súčasťou koncepcie, ktorá by mala byť nemenná.

V návrhovej časti sú uvedené aj opatrenia a projekty, ktoré pomôžu dosiahnuť ciele vízie Plánu mobility, ale ktoré musia byť realizované mimo hraníc mesta, v Nitrianskom kraji. Keďže týmto je prekračovaná územná pôsobnosť Plánu mobility mesta, sú tieto opatrenia uvedené iba ako odporúčania pre ďalších investorov, ktorými sú štátne organizácie, Nitriansky samosprávny kraj a susedné obce.

Na návrhovú časť nadväzuje „Plán implementácie a monitorovania“. V tomto dokumente je uvedený projekt pre najbližší návrhový horizont – akčný plán. Ďalej je uvedený spôsob monitorovania a implementácie navrhnutých riešení vrátane odporúčaní, ako vykonávať evaluáciu navrhnutých indikátorov. Preto, aby Plán implementácie a monitorovania mohol flexibilne reagovať na zmeny v území či legislatíve, bude raz za 2 – 5 rokov aktualizovaný.

POSTUP PRÁČ

- 29.5.2018 - Podpísaná zmluva o dielo na akciu: „Plán udržateľnej mobility pre mesto Nitra“
- 28.2.2019 – odovzdaný Zber údajov
- 28.2.2019 - odovzdané Oznámenie SEA
- 23.5.2019 - odovzdané Prieskumy
- 23.5.2019 - odovzdané Strategické environmentálne hodnotenie (SEA) - Modelovanie úrovne emisií CO²
- 23.5.2019 - odovzdané Dopravné modelovanie - Dopravná ponuka a kalibrácia jestvujúceho stavu
- 20.6.2019 - odovzdané Strategické environmentálne hodnotenie (SEA) - Modelovanie hladín hluku
- 26.6.2020 - odovzdané Analýzy - Analytická časť dokumentácie, SWOT analýza, vízia rozvoja dopravy
- 5. 9. 2019 - odovzdané Analýzy - Analytická časť dokumentácie, SWOT analýza, vízia rozvoja dopravy – čistopis
- 5.9.2019 – prezentovaná bola analytická časti a vízia rozvoja mestskej mobility na zastupiteľstve mesta Nitra
- 28.1.2020 Dopravné modelovanie - Vytvorenie dopravných prognóz - návrhový stav
- 27.2.2020 - odovzdané Strategické environmentálne hodnotenie (SEA) - Modelovanie hladín hluku -návrhový stav
- 27.2.2020 - odovzdané Správa o hodnotení strategického dokumentu (SEA)
- 27.2.2020 - Verejné prejedanie Návrhové časti
- 28.2.2020 - odovzdané Strategické environmentálne hodnotenie (SEA) - Modelovanie úrovne emisií CO₂ – návrhový stav
- 23.3.2020 - odovzdaná Návrhová časť - Dokumentácia návrhovej časti
- 14.6.2020 - Verejné prejedanie SEA
- 23.3.2020 - odovzdaný Plán implementácie a monitorovania Plánu udržateľnej mobility
- 09/2020 - spracovaný Odborný posudok o posudzovaní vplyvov na životné prostredie
- 1.10.2020 – vydané Záverečné stanovisko z posúdenia strategického dokumentu Okresným úradom Nitra, odborom starostlivosti o životné prostredie
- 16.10.2020 - odovzdaná Návrhová časť - Dokumentácia návrhovej časti - čistopis

V priebehu prác bolo zvolaných 26 výrobných výborov, z dôvodu zapojenia pracovných skupín a verejnosti do prác na PUM Nitra.

Plán mobility bude plne dokončený až po schválení celého diela zastupiteľstvom mesta Nitra.

ZÁVER

Problematika mestskej mobility je natoľko obsiahla téma, ktorá v sebe zahŕňa znalosti z dopravného inžinierstva, územného plánovania, životného prostredia, ekonomiky atď. Uvádzanie vízie a cieľov Plánu mobility do praxe a jeho ďalšie aktualizácie bude veľmi náročnou činnosťou, ktorej by sa mal zodpovedný pracovník (najlepšie kmeňový zamestnanec mestského úradu) – tzv. koordinátor mobility venovať na plný úväzok.

Jedným z hlavných cieľov Plánu mobility je aj zlepšenie životného prostredia na území mesta. Na to sú navrhnuté opatrenia pre zníženie automobilovej dopravy najmä v centrálnej časti mesta, obmedzenie nepotrebných nákladnej dopravy mimo nutných koridorov, ale tiež pokračovanie procesu ekologizácie vozidlového parku prevádzkovateľa mestskej hromadnej dopravy. Na zníženie negatívnych vplyvov automobilovej dopravy sú v tomto materiáli podporované alternatívne zdroje pohonu vozidiel a zdieľanie vozidiel (carsharing a carpooling). Predovšetkým je to podpora rozvoja verejnej hromadnej dopravy, pešej a cyklistickej dopravy, ktoré tvoria módy trvalo udržateľnej dopravy.

Plán mobility je zásadným dokumentom, ktorý musí byť spracovaný, pretože v tomto programovacom období Európskej únie je spracovanie Plánu mobility nutnou podmienkou pre získanie prostriedkov z EÚ v oblasti mestskej dopravy.

Plán mobility je strednodobým strategickým plánom, ktorý je vytvorený na uspokojenie potrieb mobility ľudí a podnikov v mestách, ich okolí a na zaistenie lepšej kvality života. Vychádza z existujúcich postupov plánovania, regulačných rámcov a patričnú pozornosť venuje integrácii, participácii a zásadám evaluácie. Politiky a opatrenia definované v Pláne mobility pokrývajú všetky spôsoby a formy dopravy v celej mestskej aglomerácii vrátane dopravy verejnej a súkromnej, osobnej a nákladnej, motorizovanej aj nemotorizovanej, pohybu a parkovania. Dopravné plánovanie nie je novinkou, ale Plán mobility ide ešte ďalej. Je to nový a na ľudí zameraný prístup. V porovnaní s tradičnými dopravnými plánmi, ktoré sa často zameriavajú na riešenie problémov v doprave výstavbou a rozširovaním dopravnej infraštruktúry, Plán mobility kladie dôraz na kvalitu života, kvalitu verejného priestoru a opatrenia na podporu verejnej dopravy, chôdze a jazdy na bicykli.

Súčasťou Plánu mobility je Plán implementácie a monitorovania, v ktorom budú na území mesta Nitra pre návrhové obdobie roku 2025 zostavené podľa priorit opatrenia vrátane vyčíslenia ich investičnej náročnosti. Opatrenia, infraštruktúrne aj tzv. mäkké, budú vyhodnotené z hľadiska ich účinku na dosiahnutie cieľov stanovených vo víziách Plánu mobility.

Kompletný materiál je verejne prístupný na webovej stránke, <https://www.nitra.sk/zobraz/sekcii/pum-10441>, prípadne na Odbore dopravy, MsÚ Nitra, kancelária č. 405 .

Dôvodová správa

Cieľom plánovania mestskej mobility je vytvoriť spoľahlivo komplexne prepojený dopravný systém, naplňujúci potreby obyvateľov a firiem, s čo najmenším negatívnym dopadom na životné prostredie mesta. Z tohto hľadiska sa Plán mobility zameriava nie na zákaz automobilovej dopravy ako celku, ale najmä na znižovanie počtu konvenčne poháňaných automobilov.

Zníženie využívania IAD by nemalo byť dôsledkom zákazov a predpisov, ale malo by vychádzať zo slobodného rozhodnutia obyvateľov mesta využívať udržateľné druhy dopravy (verejná doprava, chôdza, cyklistická doprava), pretože ich atraktivita (ekonomická, časová a zdravotná) bude vďaka realizovaným opatreniam omnoho vyššia. Znižovanie IAD bude podporované napr. vhodnou parkovacou politikou alebo zvýhodnením MHD, cyklistickej a pešej dopravy.

Z hľadiska plánovania mobility v meste Nitra však nie je možné vynechať väzby na Nitriansky kraj, ktorý je zdrojom a cieľom významného podielu ciest realizujúcich sa čiastočne a na území mesta Nitra.

V návrhovej časti tak sú opatrenia a projekty, ktoré pomôžu dosiahnuť ciele vízie Plánu mobility, ale ktoré musia byť realizované mimo hranice mesta v Nitrianskom kraji, uvedené len ako odporúčenie pre ďalších investorov, ktorými sú štátne organizácie, Nitriansky kraj a susedné obce.

V súvislosti s prípravou nového územného plánu mesta Nitra bude dokument využitý ako záväzný podklad pre dopravnú koncepciu mesta Nitra.

Špecifické ciele PUM:

- Zvýšenie kvality služieb verejnej dopravy
- Zvýšenie využitia inovácií vo verejnej doprave
- Zvýšenie spoľahlivosti a rýchlosti verejnej dopravy
- Zvýšenie informovanosti cestujúcich vo verejnej doprave
- Zvýšenie komfortu pre cestujúcich na staniách a zástavkách
- Rozvoj a dostavba priamych trás pre peších
- Rozvoj a dostavba priamych a prepojených trás pre cyklistickú dopravu
- Zvýšenie počtu a kvality mobiliára pre pešiu a cyklistickú dopravu
- Vznik multimodálnych prestupných uzlov
- Podpora vzniku parkovísk typu P+R, B+R, P+G
- Podpora rozvoja prepojenia verejnej a cyklistickej dopravy
- Zavedenie tarifnej a časovej integrácie mestskej a prímestskej autobusovej dopravy
- Podpora možnosti integrácie železničnej dopravy
- Rozširovanie možnosti využitia systému zdieľaných bicyklov
- Využitie prostriedkov nemotorovej dopravy na alternatívny pohon - elektrobicykle, kolobežky
- Rozšírenie peších zón v centre mesta
- Zvýšenie kvality povrchov peších trás a trás pre cyklistickú dopravu
- Rozvoj bezbariérových riešení
- Uvoľnenie verejných priestorov od statickej dopravy
- Prevedenie potrebnej dopravy mimo centrálnu časť mesta
- Zníženie podielu zvyšnej dopravy v obytných častiach mesta
- Podpora využitia navigačných a informačných systémov
- Podpora výsadby zelene
- Zníženie prašnosti komunikácií v zastavenom území
- Ochrana obyvateľov, predovšetkým chodcov či cyklistov pred vplyvmi počasia
- Zavedenie preferencie vozidiel verejnej dopravy
- Zavedenie preferencie pre vozidlá integrovaného záchranného systému
- Podpora využitia navigačných a informačných systémov
- Zavedenie spolupráce s firmami a inštitúciami pri organizácii dochádzky do zamestnania
- Podpora rozvoja infraštruktúry udržateľnej dopravy pri novej výstavbe
- Program citylogistika

- Podpora kampaní zvyšujících bezpečnost cestnej prevádzky
- Podpora kampaní pre vyššie využitie udržateľných druhov dopravy (Do práce na bicykli, Európsky týždeň mobility)
- Rozšírenie zón s obmedzenou rýchlosťou
- Zvýšenie bezpečnosti infraštruktúry najmä pre najzraniteľnejších účastníkov premávky
- Osvetové kampane a dopravné vzdelávanie zamerané na všetky vekové kategórie účastníkov cestnej premávky
- Zvyšovanie počtu vozidiel s ekologickým pohonom
- Podpora využitia automobilov s ekologickým pohonom súkromnými a fyzickými osobami
- Zníženie hlukovej záťaže obyvateľov mesta
- Zvyšovanie bezpečnosti infraštruktúry
- Odstránenie bezpečnostných nedostatkov komunikácií
- Zvyšovanie pocitu bezpečnosti užívateľov verejného priestoru
- Plynulosť dopravy na chrbticových komunikáciách
- Podpora rozvoja a modernizácie prímestskej železnice
- Podpora vzniku integrovaného systému verejnej dopravy
- Doplnenie a rozvoj cyklistických a peších trás prepojujúcich mesto a okolité obce
- Podpora budovania moderných prestupných uzlov a v nadväznosti na parkovisko P+R
- Bezbariérové riešenia vo verejnej doprave
- Zlepšenie dopravnej infraštruktúry pre osoby so zníženou schopnosťou orientácie
- Rozvoj bezbariérovej prístupnosti verejných priestorov a budov
- Podpora carsharingu
- Podpora carpoolingu

Na tvorbe a spracovaní Plánu udržateľnej mobility pre mesto Nitra sa komplexne zapojila odborná komisia, verejnosť, tak i poslanci mestského zastupiteľstva na verejných prerokovaniach za čo im vyjadrujeme poďakovanie.